

Ю. В. Муравйов, О. В. Максимець

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

УПРАВЛІННЯ АУКЦІОННОЮ ТОРГІВЛЕЮ ДЕРЕВИНОЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦІНОУТВОРЕННЯ

У динамічно мінливому економічному середовищі аукціонна торгівля деревиною є однією з ключових платформ, що забезпечує прозоре та ефективне відчуження лісових ресурсів. Проаналізовано чинники, які впливають на управління аукціонною торгівлею необробленої деревини (круглих лісоматеріалів) в Україні, реалізованої через механізми відкритих торгів. Увагу зосереджено на ідентифікації системних проблем ціноутворення, що перешкоджають повноцінному функціонуванню ринку, та розробленні стратегічних перспектив для його вдосконалення. Сучасна система аукціонної реалізації часто стикається з низкою викликів. До них належать недостатня прозорість на деяких етапах формування стартової ціни, що може призводити до потенційного спотворення ринкової вартості лотів. Актуальною є проблема інформаційної асиметрії між продавцями (лісовими господарствами) та покупцями (переробними підприємствами), яка ускладнює об'єктивне оцінювання купівельної спроможності та реального попиту. Крім того, на ціноутворення істотно впливають логістичні витрати, що виникли через військові дії на території України, та регіональні особливості доступу до сировини, що створює диспропорції у цінах на аналогічні сорти деревини в різних частинах країни. Важливим напрямом є також розширення кола учасників аукціонів, зокрема, через справедливий ринковий доступ для малих та середніх підприємств. Наголошено на необхідності державного регулювання для запобігання ціновим змовам та моніторингу індикаторів світових ринків деревини, які мають слугувати орієнтиром для встановлення внутрішніх цін. Результати дослідження спрямовані на створення більш прозорого, конкурентного та економічно обґрунтованого механізму аукціонного ціноутворення через ухвалення відповідних управлінських рішень, що в остаточному підсумку сприятиме максимізації доходу від використання лісових ресурсів.

Ключові слова: круглі лісоматеріали; продаж деревини; електронна торгівля; стартові ціни; прозорість ринку; конкуренція.

Вступ

Постановка проблеми. Ефективне використання лісових ресурсів є ключовим елементом забезпечення економічної стійкості держави та охорони навколишнього середовища. Серед різноманітних механізмів реалізації лісоматеріалів, аукціонна торгівля займає особливе місце, виступаючи інструментом, покликаним забезпечити прозорість, конкурентність та справедливе ціноутворення на ринку деревини. Сучасні економічні умови, глобалізація ринків та посилення вимог до екологічної відповідальності висувають нові виклики перед наявною системою торгівлі та, зокрема, перед процесами управління ціноутворення на необроблену деревину (круглі лісоматеріали).

Актуальність дослідження. Попри законодавче закріплення аукціонів як основного способу продажу необробленої деревини, система управління ціноутворення в цьому секторі стикається з низкою невирішених проблем. До них належать: недостатня прозорість формування стартових цін; значні цінові диспропорції між різними регіонами та видами деревини; а також відсутність адаптивних, науково обґрунтованих моделей

прогнозування ціни, які враховували б не лише внутрішні, а й зовнішні (світові) чинники. Електронна аукціонна торгівля відкриває нові можливості, але вимагає вдосконалення управління цими процесами з урахуванням усіх зацікавлених суб'єктів ринкового середовища в умовах функціонування сучасних електронних торговельних майданчиків.

Метою дослідження є комплексний аналіз поточної практики управління аукціонною торгівлею деревиною та виявлення ключових проблем ціноутворення з подальшою розробкою теоретико-методичних підходів та практичних пропозицій, спрямованих на удосконалення механізмів формування справедливих ринкових цін на круглі лісоматеріали.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **основні завдання дослідження**:

- проаналізувати існуючу нормативно-правову базу, що регулює аукціонну торгівлю деревиною та процеси ціноутворення;
- дослідити особливості світового досвіду організації аукціонних торгів круглими лісоматеріалами;
- виявити та систематизувати основні дискусійні питання, що впливають на управління реалізацією необ-

Інформація про авторів:

Муравйов Юрій Володимирович, канд. екон. наук, доцент. Email: muravjov@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-9949-5685>

Максимець Олена Віталіївна, доцент, канд. екон. наук. Email: olena.maksymets@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0001-8395-6195>

Цитування за ДСТУ: Муравйов Ю. В., Максимець О. В. Управління аукціонною торгівлею деревиною: проблеми та перспективи ціноутворення. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 3/4(84/85). Львів: НЛТУ України, 2025. С. 77–83.

Citation APA: Muraviov, Y. V., Maksymets, O. V. (2025). Management of wood auction trade: problems and pricing perspectives. *Efficiency of public administration*, 3/4(84/85), 77–83. <https://doi.org/10.36930/508411>

робленої деревини (круглих лісоматеріалів) через аукціони в Україні.

- запропонувати шляхи вдосконалення управління реалізацією необробленої деревини на аукціонних майданчиках України.

Предметом дослідження є система управлінських рішень, що виникають у процесі аукціонної торгівлі необробленою деревиною, а також аспекти формування та регулювання цін на лісоматеріали в умовах функціонування електронних торговельних платформ.

Методи та інформаційна база дослідження

Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань, дослідження ґрунтуватиметься на системному застосуванні комплексу загальнонаукових та спеціальних методів, що дасть змогу забезпечити всебічний аналіз проблеми ціноутворення на аукціонній торгівлі деревиною. Зокрема, використано:

- системний метод – для розгляду аукціонної торгівлі як цілісної системи, елементи якої (учасники, електронні платформи, цінові механізми) взаємопов'язані, що допоможе виявити системні проблеми;
- діалектичний та історичний методи – для вивчення еволюції нормативно-правового регулювання та механізмів ціноутворення на ринку деревини, розуміння причинно-наслідкових зв'язків їхнього розвитку;
- порівняльний аналіз – для зіставлення вітчизняного досвіду аукціонної торгівлі необробленою деревиною з найкращими світовими практиками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Практика купівлі-продажу товарів через аукціони має глибоке коріння, сягаючи часів античності. Вважають, що найперші публічні торги відбулися приблизно в V ст. до н.е. у Вавилоні [23].

Сам термін "аукціон" походить від латинського слова "*auctus*" (що означає зростання або збільшення) і був уперше зафіксований у Давньому Римі. Римське право формалізувало аукціон як легітимний спосіб укладання угод. У деяких випадках проведення торгів було обов'язковим для суб'єктів господарювання, наприклад, у разі передачі міських земель в оренду або в разі реалізації судової застави [23, 29].

Історична поява та розвиток аукціонних торгів на території України пов'язані зі законодавчими актами російської імперії, до складу якої частина українських земель входила з XVII ст. [23, 29]. Встановлення радянського режиму призвело до майже повного зникнення публічних торгів із господарського життя, оскільки тотальна ідеологія планової економіки прямо суперечила конкурентному способу купівлі-продажу. Така ситуація спостерігалася, за великим рахунком, до проголошення незалежності України в 1991 р. і стосувалася переважно державного сектору економіки [23, 29].

На початку своєї державності у 1994-1996 рр. низкою указів Президента та наказами Фонду державного майна України було врегульовано організацію та проведення сертифікаційних аукціонів [29].

Закон України від 18.05.2000 р. № 1723-III "Про Державну програму приватизації" [4] вперше законодавчо дозволив органам приватизації проводити аукціони за методом зниження ціни лота. Інші затверджені державою кодекси, такі як Господарський кодекс України [5] та Цивільний кодекс України [6], лише згадують

про можливість укладення договорів на публічних торгах без деталізації процесів. Проект Закону України "Про аукціони" [19] також не мав подальшого розвитку щодо законотворення для такого важливого атрибуту ринкового середовища, як управління аукціонною торгівлею.

Разом з тим, дослідження біржової торгівлі спеціалістами ООН у 2009 р. у країнах з перехідною економікою показали, що організовані товарні біржі є одним з рушіїв розвитку локальних сировинних ринків [2].

Окрім того, у своїх дослідженнях Центр досліджень продовольства та землекористування Київської школи економіки [22] підтверджує той факт, що становлення та належне управління повноцінного біржового ринку має низку переваг для відповідних секторів економіки, зокрема [22]:

Мінімізація операційних витрат: скорочення транзакційних витрат, пов'язаних з пошуком, верифікацією (перевіркою) ділових партнерів (контрагентів) та укладанням комерційних (торговельних) угод (договорів).

Зростання ліквідності та швидкість угод: покращення рівня ліквідності, що надає можливість оперативно завершувати торговельні операції.

Прозорість ціноутворення: забезпечення відкритого механізму формування ціни, яка точно відображає поточний баланс попиту та пропозиції.

Гарантія виконання зобов'язань: запровадження контролю за виконанням контрактних умов через внесення учасниками біржі початкової (заставної) та варіаційної маржі.

Управління ціновими ризиками (хеджування): надання інструментів для страхування від потенційних втрат, спричинених коливанням цін.

Залучення інвестицій та фінансування: стимулювання збільшення фінансування для відповідного сектору, оскільки можливість хеджування ризиків робить компанії більш надійними позичальниками.

Оптимізація розподілу ресурсів у галузі: підвищення ефективності використання ресурсів: підприємства, чия прибутковість залежала від непрозорих ринкових умов, тепер мають або підвищувати внутрішню ефективність, або залишати ринок.

Стосовно досліджень ринку деревини та аукціонної продажі круглих лісоматеріалів [22], то від моменту здобуття Україною незалежності ринок деревини зіштовхнувся з низькою прозорістю в обігу лісоматеріалів [14] і мав значні труднощі у встановленні об'єктивної ринкової ціни [24]. Як стверджують дослідники Центру досліджень продовольства та землекористування Київської школи економіки [22], така ситуація була переважно наслідком збереження радянської моделі функціонування державних лісових господарств [28]. Ціни на лісову продукцію формувалися не через механізми відкритого та високоліквідного ринку, а внаслідок прямих домовленостей між суб'єктами купівлі-продажу, що створювало ґрунт для корупції [22]. Існування тіньового сектору призводило до зменшення податкових надходжень від учасників ринку та обмежувало прибутковість легальних деревообробних підприємств, оскільки вони змушені були закуповувати сировину за підвищеними цінами [16].

Позитивним моментом щодо розвитку власної деревообробної галузі стало введення мораторію на експорт круглих лісоматеріалів у 2015 р. [8], що сприяло стимулюванню розвитку внутрішньої перероблення деревини [3].

Наступним кроком, що був спрямований на припинення нелегального обігу і реалізації необробленої деревини, став впровадження у 2019 р. електронний облік лісоматеріалів через затвердження "Порядку моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів" [9]. За цим Порядком [9] усі власники лісів і постійні лісокористувачі в Україні повинні вести електронний облік деревини. Збір, зберігання та захист усіх даних про походження, заготівлю та подальшу реалізацію деревини забезпечується Єдиною державною системою електронного обліку деревини (ЄДСЕОД). Функції адміністратора цієї системи виконує державне підприємство "Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр" (ДП "ЛІАЦ").

Хоча запровадження електронного обліку підвищило прозорість галузі, воно не вирішило питання неринкового ціноутворення, оскільки не було розвинуто ефективних управлінських механізмів торгівлі.

Ключовим чинником розвитку ринку деревини стало створення організованих товарних майданчиків, покликаних працювати відповідно до найкращих європейських стандартів та практик. Технологічний прогрес в організації торгів відбувся у 2019 р., коли було запущено перші пілотні електронні аукціони з продажу необробленої деревини [18].

У 2021 р. ліцензії на проведення аукціонів з продажу необробленої деревини отримали ТОВ "Українська енергетична біржа", ТОВ "Українська універсальна біржа" та ПАТ "Українська міжбанківська валютна біржа" (ліцензію анульовано у 2022 р.).

З метою подальшого системного регулювання галузі, група народних депутатів ініціювала розробку проекту Закону України "Про ринок деревини" (реєстраційний номер 4197-д) [12]. Його мета полягала в тому, щоб комплексно на державному рівні врегулювати управління відносин купівлі-продажу деревини, а також визначити правові, економічні та організаційні засади функціонування галузі (на 29.04.2025 р. ВРУ цей законопроект не ухвалено).

Разом з тим, ухвалення Закону України "Про ринок деревини" є одним із ключових елементів реалізації "Державної стратегії управління лісами України до 2035 року" [11], затвердженої наприкінці 2021 року.

Окрім того, наприкінці 2021 р. Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову № 1433 [10], яка включила деревину до переліку продукції, торгівля якою має здійснюватися виключно на організованих товарних ринках (тобто аукціонах).

На думку багатьох науковців [15, 17, 25, 26, 27], серйозною прогалиною державного управління лісовим сектором залишається організаційна структура. Більшість науковців сходяться на думці, що головним недоліком, який тривалий час стримував ефективність галузі, є багатофункціональність Державного агентства лісових ресурсів (Держлісагентства) та підпорядкованих йому підприємств.

Дослідники Соловій І.П., Динька П.К. та Гоголь Т.М. [27] вказують на необхідність формування громадського суспільства як основу модернізації управління лісового сектору України.

Дисертаційне дослідження Головка А.А. вказує на неефективну організаційну структуру, де Державне агентство лісових ресурсів України одночасно поєднує в собі управлінські функції суб'єкта господарювання, контролера та виконавця [15].

Дребот О.І. у своїй праці вказує на формування інституційного середовища лісового сектору економіки [17].

Особливе значення для управління лісовим сектором мають наукові праці Синякевича І.М., який сформував нові управлінські підходи до лісової політики у складі екологічної [25, 26].

Попри наявність законодавчої бази, значних наукових досліджень та переходу на електронні торги, потребує удосконалення питання адаптації аукціонних механізмів до потреб малого та середнього бізнесу (МСБ), особливо за умов воєнного стану. Зокрема, вимагає подальшого дослідження проблема розроблення гнучких інструментів управління ціноутворенням, які дали б змогу нівелювати вплив монополізації ринку великими "гравцями" та врахувати критичне зростання логістичних витрат. Це можна частково вирішити через вивчення та впровадження закордонного досвіду аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами (необробленою деревиною). Недостатньо розробленими є також методичні підходи до інтеграції внутрішніх стартових цін із динамічними індикаторами світових сировинних ринків.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням одержаних результатів

Як наслідок законотворчих процесів за ініціативи Ради національної безпеки і оборони України (РНБО) та Кабінету Міністрів України для реформування управління лісовою галуззю, у 2022 р. було створене Державне спеціалізоване господарське підприємство "Ліси України" відповідно до наказу Державного агентства і лісових ресурсів України від 26.10.2022 р. № 804 "Про створення державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України", що належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України [20]. Така реорганізація переважно була покликана для розмежування охоронних і виробничих та фінансових функцій Держлісагентства.

Відповідно до статуту новоутвореного ДП "Ліси України" [21], однією зі своїх цілей є отримання прибутку від комерційної діяльності, а отже, окрім комунальних лісогосподарських підприємств та інших постійних лісокористувачів, є основним продавцем необробленої деревини (круглих лісоматеріалів) на аукціонах. Під аукціонами в цьому випадку розуміють електронні торги, що є обов'язковими для продажів лотів різних сортиментів необробленої деревини (круглі лісоматеріали, пиловник, дрова тощо) [18].

Продаж необроблених лісоматеріалів здійснюється на основі електронної торгової системи "Prozoro.Sale" [1]. Реалізуються круглі лісоматеріали не напряму, а через ліцензовані товарні біржі, що відповідають встановленим законодавством вимогам та мають акредитацію відповідно до Законів України "Про товарні біржі" [13] та "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" [7], що функціонують як організовані товарні ринки. Одними з найбільших організаторів торгів необробленою деревиною є Українська універсальна біржа (УУБ) (uub.com.ua), Українська енергетична біржа (УЕБ) (<https://sale.ueex.com.ua>), спеціалізовані платформи: Zakupivli.pro, e-tender.ua та інші, що працюють в рамках системи Prozoro. Це єдиний законний шлях для реалізації обсягів деревини, що перевищують внутрішні потреби підприємства.

Такий механізм слугує інструментом державного регулювання для встановлення прозорого, справедливого ринкового ціноутворення та детінізації сектору. Він забезпечує відкритість ринку і вимагає від продавців (державних лісокористувачів) максимальної дисципліни та прозорості.

Окрім того, за своєю суттю, еколого-економічним та соціальним змістом, аукціонна торгівля має низку позитивних сторін:

Прозорість і конкурентність: електронні аукціони забезпечують відкритий доступ до торгів, що сприяє формуванню ринкових цін і зменшує корупційні ризики.

Справедливе встановлення кінцевої ціни: ціни на деревину визначаються через відкриті торги, що відображає реальний попит і пропозицію на ринку.

Залучення широкого кола учасників: аукціони відкриті для різних підприємств, включаючи малі та середні, що сприяє розвитку конкуренції.

Зменшення незаконних рубок: прозора система торгівлі ускладнює реалізацію незаконно заготовленої деревини.

Стимулювання розвитку деревообробної галузі: забезпечення рівного доступу до сировини сприяє інвестиціям у переробку та виробництво продукції з доданою вартістю.

Збільшення надходжень до бюджету: завдяки конкурентним торгам держава отримує вищі доходи від продажу необробленої деревини.

Разом з тим, попри значні переваги цей процес також супроводжується низкою дискусійних питань, які мають як економічний, так і соціально-екологічний характер. Розглянемо деякі з них (табл. 1):

Табл. 1. Дискусійні питання аукціонної торгівлі КЛМ

Дискусійні питання	Наслідки
1. Нестабільність доходів через волатильність цін	Ціни на аукціонах часто формуються під впливом попиту та дії посередників. У періоди низького попиту підприємство може продавати деревину за заниженими цінами, що призводить до зменшення доходів.
2. Недосконалість регламенту електронних торгів	Складність у процедурі участі, можливі технічні неполадки, недоступність платформи. В окремих випадках відбуваються махінації з технічними учасниками або фіктивною конкуренцією.
3. Витрати на участь в аукціонах	Підготовка лотів, сертифікація, логістика, супровід документації – усе це потребує додаткових ресурсів. Для деяких філій участь у торгах стає економічно менш вигідною, ніж пряма реалізація.
4. Втрати потенційної доданої вартості	Продаж кругляка без його перероблення обмежує можливості розвитку деревообробної галузі. Економіка країни втрачає прибуток, який могла б отримати від переробленої продукції (пиломатеріали, меблі тощо). Україна фактично експортує сировину, а не продукт із доданою вартістю.
5. Соціальні наслідки	У випадках, коли місцеві підприємства не можуть виграти торги, виникає безробіття, конфлікти з громадами. Знижується рівень довіри до державних лісових структур. ДП "Ліси України" опиняється під критикою не лише як продавець, а й як соціально відповідальний суб'єкт.
6. Централізоване ціноутворення	Ризик не продажу лотів. Повільне реагування на ринкову ситуацію.
7. Відсутність стимулювання малого і середнього бізнесу деревооброблення	Високі стартові ціни на аукціонах.

З поданої інформації ми бачимо, що через об'єктивну ситуацію, яка склалася в нашій країні та на ринку деревини і виробів з неї, існує низка невирішених питань, що ускладнюють аукціонну торгівлю круглими лісоматеріалами.

Однією з них, яка потребує нових управлінських рішень з боку держави, є низька активність малих і середніх приватних підприємств у торгах за бажання придбати необроблену деревину, через високу конкурентність

з великими фірмами. Вони опинилися у досить складній ситуації через високі стартові ціни на аукціонах – з одного боку, а з іншого – існують законні обмеження щодо граничного ліміту доходу для груп підприємств, що обрали спрощену систему оподаткування. Як результат – зупинка власної діяльності або провадження її у мінімальних обсягах.

Для врегулювання цього дискусійного питання варто звернути увагу на світовий досвід (табл. 2).

Табл. 2. Особливості аукціонної торгівлі круглими лісоматеріалами за кордоном

Країна	Особливості організації аукціонної торгівлі.
Німеччина	Участь на рівних правах широкого кола покупців, включаючи малі та середні підприємства
Франція	Проводяться публічні аукціони деревини з державних лісів. Французька модель забезпечує стабільні надходження до бюджету, зберігаючи екологічну збалансованість та публічний контроль над ресурсами.
Канада	У Канаді реалізація лісоматеріалів відбувається за участю провінційних урядів, які встановлюють систему ліцензій і аукціонів. Підхід базується на принципах сталого управління і відкритого доступу до лісових ресурсів.
Сполучені Штати Америки	Застосовується електронне подання пропозицій, а також оцінювання технічної та фінансової спроможності покупців.
Китай	Основна мета – зниження рівня тіньової торгівлі та підвищення ефективності лісокористування.

Основними особливостями аукціонної торгівлі деревини за кордоном є: ринковий механізм – основа формування цін через пропозицію і попит; державне регулювання – для забезпечення доступу, справедливості та сталого розвитку; прозорість – відкриті умови участі, публічність результатів; інновації – використання електронних платформ, цифрового аналізу, автоматизованих цінових моделей; антикорупційні запобіжники –

чіткі процедури, стандарти та електронна ідентифікація учасників.

Отже, аукціонна модель реалізації деревини є сучасною формою ринкової взаємодії, однак її ефективність значною мірою залежить від прозорості, справедливих умов конкуренції та здатності підприємств адаптуватися до динамічного середовища (табл. 3).

Табл. 3. Пропозиції щодо управління реалізацією круглих лісоматеріалів через аукціони для підтримки малого і середнього бізнесу деревооброблення в Україні

Дискусійні питання	Шляхи вирішення
1. Нестабільність доходів через волатильність аукціонних торгів	запровадження довгострокових контрактів із ключовими покупцями; застосування механізму страхування цін (цінових коридорів); адаптація системи бюджетування до сценарних коливань цін.
2. Надмірна участь посередників і трейдерів	створення пріоритетного доступу для малих і середніх підприємств (МСБ); квотування частини лотів для переробників із підтвердженим виробництвом; встановлення обмежень на повторну участь трейдерів у кількох регіонах.
3. Забезпечення справедливих умов участі для малого і середнього бізнесу	Запровадження окремих лотів для дрібних деревообробних підприємств. Надання консультаційної та технічної підтримки.
4. Запровадження нових методичних підходів для встановлення стартових цін на круглі лісоматеріали	Забезпечення інтенсивності участі малого і середнього бізнесу в торгах. Стимулювання філії та надлісництва до зниження собівартості заготівлі, використання нових технологій.
5. Зниження втрат доданої вартості через продаж необробленої деревини	розвиток державних і приватних ініціатив із глибшої перероблення; запровадження пільг для підприємств, що інвестують у переробку; стимулювання експортної політики на продукцію з доданою вартістю.
6. Зниження недовіри з боку громад і бізнесу	прозоре звітування про результати торгів та використання прибутків; реалізація соціальних програм у регіонах лісозаготівлі; створення консультативних рад із представників громади та бізнесу.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Аукціонна торгівля необробленою деревиною в Україні стала важливим інструментом формування прозорого та конкурентного ринку. Це покращило ефективність управління лісовими ресурсами та забезпечить стабільне функціонування деревообробного сектору в майбутньому.

Основними кроками до його реалізації є: уніфікація стандартів якості деревини, посилення антимонопольного контролю на електронних майданчиках та системна робота зі залучення нових учасників ринку. Успішна реалізація цих заходів дасть змогу максимізувати доходи державних лісових господарств і забезпечить сировиною вітчизняну деревообробну промисловість за справедливими ринковими цінами.

Унаслідок проведеного дослідження теоретичних і практичних аспектів управління аукціонною торгівлею деревиною було сформульовано низку висновків, що мають наукове та прикладне значення:

Трансформація ринкового середовища. Встановлено, що перехід на електронні торгові майданчики (зокрема систему "Prozoro.Sale") став ключовим фактором дефінізації лісової галузі. Проте цифровізація торгів є лише інструментальною базою, яка потребує вдосконалення методологічних підходів до ціноутворення.

Системні бар'єри. Ідентифіковано ключові проблеми, що стримують ефективність торгів: високий рівень інформаційної асиметрії через недостатню стандартизацію лотів, значні регіональні диспропорції в цінах. Відсутність прив'язки стартових цін до світових тенденцій.

Стратегічні пріоритети. Сучасна система ціноутворення потребує вдосконалення з огляду на диспропорції між регіонами, інформаційні обмеження, вплив зовнішніх ринків та регуляторні недоліки. Перспективи вдосконалення системи управління торгівлею необроб-

леною деревиною полягають у переході до динамічного ціноутворення. Це передбачає інтеграцію внутрішніх цін із міжнародними індексами, впровадження автоматизованого моніторингу аномальної поведінки учасників та перехід на європейські стандарти класифікації лісоматеріалів, що мінімізує ризики для покупців.

Для стабілізації ринку та підтримки вітчизняних деревообробних підприємств доцільним є впровадження таких управлінських рішень:

Для малого і середнього бізнесу (МСБ): запровадження системи квотування лотів та створення пріоритетного доступу для підприємств із підтвердженими виробничими потужностями.

Для стабілізації цін: використання механізмів страхування (цінових коридорів) та перехід до довгострокових контрактів, що дасть змогу мінімізувати вплив ринкової волатильності;

Для прозорості: створення регіональних консультативних рад за участю громадськості та бізнесу для моніторингу результатів торгів. Впровадження цих кроків дасть змогу не лише максимізувати дохід держави, а й забезпечити виживання малого деревообробного сектору.

Подальші наукові розвідки доцільно зосередити на розробленні алгоритмів оптимізації розмірів лотів залежно від виробничих потужностей малого та середнього бізнесу. Також актуальним залишається підтримка малого бізнесу, вивчення впливу логістичних витрат, розробки єдиної методики формування стартових цін та моделювання поведінки учасників аукціонів в умовах високої волатильності енергетичного ринку. Останній фактор є достатньо істотним, оскільки попри важливість продукції з деревини, її дедалі частіше розглядають як стратегічний енергоресурс (паливні дрова, пелети), а коливання цін на енергоносії безпосередньо формують собівартість заготівлі та транспортування лісоматеріалів.

References

1. Prozorro. (2025). Продажі. URL: [Prozorro.Sale](https://prozorro.sale)
2. Unctad (2025). Development Impacts of Commodity Exchanges in Emerging Markets. Report of the UNCTAD Study Group on Emerging Commodity Exchanges. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcom20089_en.pdf
3. Ангел, Є., & Бутін, А. (2018). Результати запровадженого в Україні тимчасового мораторію на експорт лісоматеріалів у необробленому вигляді: аналітично-консультативна робота. Київ, 25 р. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/IER/2018/Timber_moratorium_results_IER_2018.pdf
4. Верховна Рада України (2000). Про Державну програму приватизації: Закон України від 18.05.2000 р. № 1723-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1723-14>
5. Верховна Рада України (2003). Господарський кодекс України: за станом на 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 192 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (втратив чинність з 28.08.2025 р.)
6. Верховна Рада України (2003). Цивільний кодекс України: за станом на 18 листопада 2025 року. Відомості Верховної Ради України. (2003). No. 40-44, 356 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
7. Верховна Рада України (2006). Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 2006 р. № 31 (Редакція від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3480-15#Text>
8. Верховна Рада України (2015). Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді: Закон України від 09.04.2015 р (Відомості Верховної Ради, 2015, № 31, ст. 291). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/325-viii#Text>
9. Верховна Рада України (2019). Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевикненням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених: Постанова КМУ від 4 грудня 2019 р. № 1142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1142-2019-%D0%BF#Text>
10. Верховна Рада України (2021). Про затвердження переліку видів продукції, торгівля якими здійснюється виключно на організованих товарних ринках: Постанова КМУ від 30 грудня 2021 р. № 1433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-2021-%D0%BF#Text>
11. Верховна Рада України (2021). Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року: Розпорядження КМУ від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>
12. Верховна Рада України (2021). Проект Закону України "Про ринок деревини" від 10.09.2021 №4197-д. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72719
13. Верховна Рада України (2024). Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. № 1956-XII (редакція від 27.09.2024 р). URL: https://protocol.ua/ua/pro_tovarnu_birgu/
14. Главком (2025). Мінекології оцінило обсяг незаконних вирубок лісу. URL: <https://glavcom.ua/news/minekologiji-ocinilo-obsyag-nezakonnih-virubok-lisu-726442.html>
15. Головка, А. А. (2017). Державне регулювання використання лісових ресурсів в Україні: дис.... канд. екон. наук: 08.00.03. ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана". Київ, 226 р. URL:
16. Гончарук, О., Заблоцький, А., Грузінська, І., Андрущенко, Б., Лавриненко, І., Смагіна, А., & Пишняк, І. (2017). Зелена Книга: Регулювання ринку деревини. Київ: Офіс ефективного регулювання. 45 р. URL: <https://eu4business.org.ua/uploads/20/09/01/c1508d4ba7f7b391ea276b27055f23cf.pdf>
17. Дребот, О. І. (2012). Сутність інституційного середовища лісового сектору. Науковий вісник НЛТУ України, 22(10), 187-194. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2012/22_10/187_Dre.pdf
18. Кабінет міністрів України (2019). Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення електронних аукціонів з продажу необробленої деревини: Постанова КМУ від 04 грудня 2019 р. № 1178. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizaciyu-eksperimentalnogo-pr-a1178>
19. Ліга-Закон (2010). Про аукціони: Проект Закону України від 19.07.2010 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF5EI00A>
20. Ліси України (2022). Про створення державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України": Наказ Державного агентства лісових ресурсів України від 26.10.2022 року №804. URL: <https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/07/Statut-DP-Lisy-Ukrainy-vid-13.05.24-120-11-1.pdf>
21. Ліси України (2025). Статут Державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України" URL: <https://e-forest.gov.ua/statut-derzhavnoho-spetsializovanoho-hospodarskoho-pidpriemstva-lisy-ukrainy-24-06-2025/>
22. Мартишев, П., & Богонос, М. (2023). Вплив біржової торгівлі на розвиток ринку деревини в Україні 2023. Центр досліджень продовольства та землекористування Київської школи економіки. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/05/Zvit_torgivlya-derevinoyu.pdf
23. Молчанова, М. Є. (2025). Історичний розвиток законодавства України в галузі аукціонного обігу товарів. *Історичний розвиток законодавства України у галузі аукціонного обігу товарів* URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/m/1023-istorichnij-rozvitok-zakonodavstva-ukrajini-u-galuzi-auksionnogo-obigu-tovariv.html>
24. Падалка, О. (2025). Недореформована деревини – Interfax-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/702379.html>
25. Синякевич, І. М. (2011). Екологічна політика. Стратегія подолання глобальних екологічних загроз. НЛТУ України. Львів: ЗУКЦ, 331 р.
26. Синякевич, І. М., et al. (2008). Лісова політика: теорія і практика у контексті економічних, екологічних та соціальних проблем лісочористування: монографія; ред. І.М. Синякевич; Національний лісотехнічний ун-т України. Львів: Піраміда, 611 р.
27. Соловій, І. П., Динька, П. К., & Гоголь, Т. М. (2024). Реформування управління лісами і лісовим господарством України: контекст взаємодії з громадянським суспільством. Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Вип. 3/4 (80/81). Львів: НЛТУ України, 113-119. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/582>
28. Сторожук, В.Ф. (2016). Загальна оцінка стану управління лісами в Україні: аналітичний звіт. Київ. 35 р. URL: http://www.fleg.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/Forest_Governance_Assessment.pdf
29. Шерстобітов, О. В. (2008). Історія розвитку інституту торгів. *Актуальні проблеми держави і права*, 38, Одеса, "Юр. Літ-ра", 92-96.

MANAGEMENT OF WOOD AUCTION TRADE: PROBLEMS AND PRICING PERSPECTIVES

Introduction. In the context of reforming the forestry sector of Ukraine, auction trade in timber serves as a fundamental mechanism for ensuring transparency and competitive pricing. However, the management of these processes faces challenges related to price volatility, information asymmetry, and regional disparities. The need to balance the interests of state forestry enterprises and private wood processors, especially small and medium-sized businesses, requires a systematic rethinking of pricing models in the electronic trading environment.

Methodology and Methods. The study is based on a complex of scientific methods, including: the systemic method – to analyze the interaction between auction participants and electronic platforms; the comparative method — to study international practices of timber auctions in countries like Germany, France, and Canada; and statistical analysis – to identify the impact of logistics and competition levels on the final sale price.

Analysis of Literature Sources. The review of academic works indicates significant interest in the transparency of the timber market and the fight against "shadow" circulation. Nevertheless, most studies focus on the legal aspects of digitalization, while the managerial mechanisms for adaptive pricing and the protection of small-scale processors remain insufficiently explored. The works of Ukrainian and international scholars emphasize the importance of exchange-based trade as a driver for local commodity markets.

Results. The research identifies key systemic barriers in the current auction system, such as the lack of linkage between starting prices and global market indices and the insufficient standardization of lots. A set of management proposals is developed, including: the introduction of long-term contracts; the creation of priority access lots for small and medium-sized enterprises (SMEs); and the implementation of automated monitoring to prevent price collusion.

Discussion. Critical points of discussion include the trade-off between maximizing state budget revenues and supporting the domestic wood-processing industry. The influence of increased logistical costs due to military actions on regional price formation and the necessity of transitioning to European timber quality standards (EN) remain subjects for further institutional debate.

Conclusions. Auction trade is recognized as a vital tool for a transparent forest resource market. The proposed management improvements, focused on dynamic pricing and market diversification, will enhance the economic efficiency of forestry enterprises. Future research should concentrate on developing precise algorithms for starting price formation and modeling participant behavior in highly volatile energy and raw material markets.

Keywords: round wood; timber sales; electronic trade; starting prices; market transparency; competition; management innovations.